

pláne Rákóczy-korabeli kísértet (a mi még Thalynak is tetszenék).

Kaszperék Mihály urammal, ifjabb Matirko Bertalan «Egy szépeességi népmondáról» szóló igen csinos értekezése ismertett meg, mely a Liber actorum és a nép szája után készült.

A legenda, mely a Szépeességben ma is él (de persze a Csernyizky-féle rész nélkül) megtetszett nekem, elmondtam otthon a gyerekeknek s azoknak kis szívében megfogant a borzadály és a félelem a hatalmas Kaszperektől, ki a ház tetejéről nézi saját elégettetését, ki visszájára ül fehér lován, a saját levágott fejét a hóna alatt hozva, s minden perczben itt teremhet.

Elég is volt elkiáltani, ha a gyerekek összeverekedtek egymás közt, vagy rosszkodtak: — «Jön a Kaszperék, jön a Kaszperék!» Nagy csönd lett. Összekuporodtak, meglapultak s fénylő szemeküket behunyták. A Kaszperék mindig hatott.

Igy volt ez vagy két esztendeig. Sok konfliktus, sok csetepaté történt az alatt a gyermek-szobában, de Kaszperék mindig lecsitította. Szinte kezdtem már hálás lenni a derék lublói borkereskedő iránt — a ki a nevelésben segítségemre van.

Ez a hála érlelte meg bennem a gondolatot, hogy leírom s átadom őt végre, a ki se a földben, se a mennyben nem talált helyet, ha nem is a halhatatlanságnak, de legalább a Singer-Wolfneréknek; végre hadd pihenjen; ott elég hely van a könyvpölczokon.

Belefogtam az írásába, de mindjárt kiüött a belvillongás, a gyerekek azt követelték, hogy az ő ujságjokban («Az én ujságom»-ban) legyen; hadd olvassák és hadd féljenek Kaszperektől a többi gyerekek is.

Végre is én győztem s Kaszperék a «Vasárnapi Ujság»-ba került. Mikor ezt írtam: a gyerekeknek nem volt szabad bejönni a szobámba, s ha megkérdezték, «mit csinál az apa?» az volt a felelet:

— «A Kaszpereket írja.»

Hol írja? Most itt írja. Most már meghalt, most már a sírját bontják, most már ott ül a pajtán . . .

Igy ment ez napról-napra. Apródonként megszokták Kaszpereket, megbarátkoztak vele, utójára már valóságos családtagnak kezdték tekinteni.

Mikor az utolsó folytatást vetettem papírra, nagy herceze-hurcaza támadt a másik szobában, beszaladok, hát a két gyerek, mindenik visszajáról ülve a falván, hátrafelé csapkod az ostorával, hogy a másikat megüthesse . . .

— «Ejnye mordizom adta — kiáltok fel. — Jön a Kaszperék!»

A mire elmosolyodik az Albert fiu s zajos örömmel ugrik le «Palkó» lováról:

— «No csak hogy gyün már. Mert eltettem neki a magaméból egy darab vajás kenyeret.»

Igy írtam meg Kaszpereket némi módosításokkal, kihagyva a mondából, a mi nekem felesleges, de semmit sem hagyva ki a hiteles jegyzőkönyvi adatokból. Most végre ezen is túl vagyok, — de a nevelő otthon felmondott, mert az új Kaszperekkel, a kiről lehámlott a titokzatosság, nem bírja tovább fenntartani a rendet.

Az elbeszélés megírásával tehát leráztam igéretemet — de nem a bokros teendőket, melyekhez most az járult, hogy új nevelőt és új kísértetet kell keresni.

MIKSZÁTH KÁLMÁN.

«JÖN A KASZPEREK!»

MUNKÁLATOK A KIRÁLYI PALOTA ÚJ ÉPÍTKEZÉSÉNÉL.

Buda vára a függetlenségi háborúban állotta ki az utolsó ostromot. Az után megszünt erősség lenni. A várhegy párkányain körülfutó falak és bástyák csak egy hatalmas kerítéssé töpültek, sőt jobban mondván csak a belső oldalukat betöltő természetes és hordott földtömegek megtámasztására szolgáltak, melyeket a főváros békés sétaterékké egyengetett ki s több izben fasorokkal ültetett be.

A több kilométernyi hosszú várfalnak épen az a része volt a legmagasabb és legszabályozatlanabb, mely a királyi palota telkeit és díribdarab kertjeit dél és nyugat felől kerítette, támogatta. Ezek a falak már részben eltűntek, részben eltűnőfélben vannak.

Mikor ugyanis ezelőtt öt évvel elhatározott a szűknek bizonyult királyi palota kibővítése, s a kibővítésnek Ybl Miklóstól készített jeles terve ő felsége tetszését és jóváhagyását megnyerte: kormányunk, a király meghagyásához képest, rögtön intézkedett, hogy az elfogadott építési terv foganatosítása azonnal munkába vétessék. Így a munka 1888 tavaszán csakugyan meg is indult. S mi lehetett más az első munka, mint rombolás?

Mintegy ezer munkás csákánya kezdte döngetni az ódon falakat a délnyugati szöglet-bástyától kezdve egészen a «Fehérvári kapu»-n túl eső «Zerge-lépcső»-ig, vagyis körülbelül egy kilométer hosszú vonalon. A mint aztán az annyi vértől áztatott falak egy-egy darabon eltűntek, nyomban ott termettek a rombolók helyén az építők, s mindenek előtt a leendő palotareszekhez vezető kigyó-út első szakaszát készítették el remek támasz-falaival együtt, hogy az alapozáshoz kellő faragott követ, téglát s általában mindenféle szükséges anyagot a helyszínére lehessen szállítani. Csakhamar nagy arányokban kezdtek emelkedni az új főépület hatalmas falai, melyeknek faragott kőből rakott alapjai két emeletnyi magasságra emelkednek ki a földből. Ez a stíl és kidolgozás tekintetében egyiránt pompás építmény a mult évben érte el azt a magasságot, a hol már a voltaképeni palotafalaknak kell rája rakatniok. A palota öt emeletes lesz; így a roppant alapfalakkal együtt hét emeletnyi homlokzattal fog letekinteni az alatta terülő Krisztina-városra.

A már eltűnt régi várrészek közül a «Fehérvári kapu» és a mellette állott óriás körbástya lebontása került legtöbb munkába és fáradságba. Az alagútnak is beilllett tömör kapu roppant granithasábokból volt összeróva; de a bástya külseje is jókora faragott kővekből volt rakva. Nem is mindig boldogulhattak a munkások csákányokkal és más bontó eszközökkel; olykor-olykor robbantásokhoz is kellett folya-

modniok, melyek egy-egy ágyúörgés morajával reszkettették meg a Krisztina-város levegőjét.

A «Fehérvári kapu» tulajdonképen két egymás mögötti kapuból állott. A külső újabb, a belső ellenben régebbi keletű volt. Emez ugyanis már a XVI. században is állott. Egyéb történeti adatokon kívül bizonyossága volt ilyen régiségének egy hatalmas faragott kőcoczka, mely kívülről a jobboldali felébe volt beépítve s melyen 1540 évszám mellett Enyingi Török Bálint nevének a kezdőbetűi is be voltak vésvé. Ezt a követ most gondosan feszítették ki a helyéből, hogy a fölírásai meg ne sérüljenek, aztán pedig beszállították a Nemzeti Múzeum honi régiségei közé, hogy továbbra ott őrizték.

A «Fehérvári kapu» és környékére vonatkozó két képünk közül az egyik a lebontás megkezdésekor ábrázolja a kaput, míg a másik kép azon földmunkálatokat láttatja, melyek a falaktól megszabadított tér szabályozására folynak. Ezen a szabályozáson itt főleg annak az útnak az építése látható, melyen egy részről ő felsége fog járhatni a Vérmezőn tartatni szokott katonai gyakorlatok meg szemlélésére, más részről pedig a rendes kocsiközlekedés fog mozogni a Krisztina-város felől föl a várba.

A «Fehérvári kapu»-val átellenben egy szintén igen tömör kapu, a «Ferencz József kapu» állott, melyen a Duna felől az Albrecht-úton jártak föl a kocsik a Várba. Ma már ennek a kapunak is csak a helye van meg. Szépitési és közlekedési okokból lebontották s a helyének a kikövezését épen folyó hó 3-dikának, vagyis azon napnak a reggelére fejezték be, melyen régóta távol levő királyunk az egész ország nagy örömeire ismét haza érkezett budavári palotájába.

VÁRKASTÉLY A KÁRPÁTOKBAN.

REGÉNY VERNE GYULÁTÓL.

Francziából fordította HUSZÁR IMRE.

(Folytatás.)

(19-ik közlemény.)

A pihenő után tovább folytatták utjokat a völgy ösvényén. Mindenek előtt egy meglehetősen nagy sűrűségbe jutottak, a hol a csapásnak nyoma sem látszott. Egyes helyeken mély vízmosságokra bukkantak, mert a Zsil nagyon gyakran kiárad az esős évszakban és a fölöslege nagy zajjal és erővel előnti és posványokká alakítja át a körüllevő földeket. Ennek következtében utasaink nehezebben haladhattak előre és némi kisérdemet szenvedtek. Egy órába került, míg ismét a Vulkán útjára jutottak és öt óra tájban keltek át a szoroson.

A Pleta jobb lejtőjén ninesenek olyan erdők, mint a másik oldalon, a hol Deck Miklós kénytelen volt fejszével vágni utat magának; de a grófnak és utitársának másféle nehézségekkel kellett megküzdnie. Mindenfelé kőomlások valának, melyek közt csak nagy vigyázattal lehetett járni; a talaj egyenetlen volt, itt-ott mély szakadékok tátongtak; az alapjaikon ingadozó sziklatömbök úgy tornyosultak egymásra, mint az alpesi vidékek «szerak»-jai; óriási szikladarabok, melyeket a lavinák a hegyek csúcsairól sodortak le, magasan felhalmozódtak egymásra; csupa zürzavar volt az egész környék a maga egész borzalmasságában.

E lejtő megmászása, ily körülmények közt, még egy órai nehéz utat kívánt. Valóban úgy látszott, mintha a kárpáti várkastélyt már a hozzáférhetetlensége is kellően megvédelmezhetette volna. És Roczkó talán azt is remélte, hogy nem lesz lehetséges legyőzniök az akadályokat. De csalódott.

A sziklák és horpadások zónáján túl, utasaink feljutottak az Orgall felsik párkányára. Onnét már sokkal jobban szemügyre vehették a várkastély körvonalait e sivár magányban, a melytől a félelem és rettegés évek hosszú sora óta távol tartotta a vidékbéli lakosságot.

